

Raad van Advies Waddenzeehavens

29 oktober 2019 van 17.30 – 20.30 uur

Paviljoen De Voormalige Noorman

Haven 50, 9976 VN Lauwersoog

Agenda en Leidraad

Arjen Bosch

Agenda

- 1. Toelichting op agenda, verslag en mededelingen**
  - Verslag Raad van Advies 4 december 2018
  - Mededelingen
- 2. Coalitie Duurzame Haven Lauwersoog**
  - Toelichting Harm Post
- 3. Gebiedsagenda Wadden 2050**
  - Reflectie inhoudelijke hoofdstukken
  - Ingrediënten kennisaansturing
- 4. Governance Waddengebied**
  - Omgevingsberaad
  - Beheerautoriteit
- 5. Investeringskader**
  - Toelichting Leo van der Burg Programma Green Shipping
- 6. Aandachtspunten Waddenzeehavens voor Zeehavennota**
  - Benoemen accenten voor Zeehavennota
- 7. Financiën**
  - Naar een werkplan 2020
- 8. Planning**
  - Voorjaar 2020

Leidraad Raad van Advies Waddenzeehavens

Dit document leidt de deelnemers door de agenda van de Raad.

1. Agenda, verslag en mededelingen

Agenda

Stemt de Raad in met de agenda?

Verslag

[1b Verslag RvA 17 d.d. 4 december 2018]; [Blauw] = documentnaam.

Stemt de Raad in met het verslag van de vorige bijeenkomst?
– **Zijn er nog opmerkingen naar aanleiding van het verslag?**

Mededelingen

Hebben de leden mededelingen die niet zijn geagendeerd?

2. Coalitie Duurzame Haven Lauwersoog

Een duurzame haven Lauwersoog, dat is het streven van de Havencoalitie die in 2017 is gestart. De coalitie is een samenwerking van ondernemers in de haven, overheden, belangenorganisaties en het havenbedrijf. Met als missie een schone haven, die zelf haar energie opwekt, waar schepen fossielvrij varen en waar de natuur van het wad goed zichtbaar is.

Harm Post geeft een toelichting over de stand van zaken

3. Gebiedsagenda Wadden 2050

In het voorjaar 2019 zijn voor raden- en statenleden regiobijeenkomsten georganiseerd over de gebiedsagenda Wadden. De belangrijkste conclusie was dat de regionale besturen nog onvoldoende waren aangehaakt. Provincies hebben vervolgens intensief overleg gevoerd met het rijk over de status van de gebiedsagenda. Dit leidde tot een opsplitsing van de gebiedsagenda in twee delen: *Agenda voor de Wadden* en *Uitvoeringsprogramma*. Het project is daarmee beter behapbaar geworden en het commitment van de provincies is substantieel toegenomen. Zo nemen alle drie provincies nu consequent deel aan het projectteam.

Nadat de havens en de visserij positief hebben gereageerd (7 oktober jl.), stelde de stuurgroep Gebiedsagenda Wadden van 18 oktober jl. met enkele wijzigingen de hoofdstukken 1 t/m 4 vast (status, doel, principes over werkwijze, opgaven en strategieën).

Het belangrijkste bespreekpunt voor de havens en havengemeenten was de bereikbaarheid. Het ministerie van IenW wil wel de bereikbaarheid garanderen, maar niet in termen van diepte en breedte, zoals in de versie van 18 oktober is geformuleerd. Het rijk wilde wel het huidige beleid uit de Structuurvisie (die overigens wel garanties voor streefdiepten geeft) continueren. De projectgroep past de formulering aan en de definitieve versie komt op 25 oktober a.s. beschikbaar. Deze tekst wordt tijdens de Raad gepresenteerd.

De stuurgroep wil enkele externen nog een frisse blik op de gebiedsagenda laten werpen, met de vraag of er mogelijk inconsistenties in de ambities zitten.

De hoofdstukken 1 t/m 4 worden gebruikt voor een informele consultatieronde bij raads- en statenleden. De resultaten van de consultaties zullen voor het eind van dit jaar worden verwerkt, waarna de formele besluitvorming plaatsvindt. Na de besluitvorming over de Agenda voor de Wadden (april/mei 2020) volgt de opstelling van het Uitvoeringprogramma.

[3a Agenda voor de Wadden 1 t/m 4 (18 okt 2019)]

[3b Planning vervolgtraject (18 okt 2019)]

Reflectie van Tineke Netelenbos op het proces tot nu toe.

- **Toelichting Arjen Bosch op de Inhoud van de Gebiedsagenda, met name het onderdeel havens en bereikbaarheid.**
- **Oordeelsvorming over inhoudelijke lijn van de Gebiedsagenda.**
- **Is er een suggestie voor een externe lezer, die vanuit een meer economische invalshoek naar de Gebiedsagenda zou willen kijken?**

Hoofdstuk 5 gaat over de organisatie van het vervolg (Uitvoeringsprogramma), met een specifieke paragraaf over kennisaansturing. In de projectgroep zijn de volgende ingrediënten naar voren gebracht:

1. Ontwikkel een integrale kennisagenda. Er ligt een basis vanuit de trilaterale kennisagenda. Vul die aan met kennisvragen uit de Gebiedsagenda. Integreer die tot een agenda op niveau: trilateraal (langjarig, complex, systeemniveau, nationaal (beleidsondersteunend) en regionaal (beheer en uitvoeringsgericht onderzoek).
2. Maak afspraken over hoe de kennisaansturing en inzet van middelen verloopt, waaronder aansturing via de ministeries (Deltares, Wageningen, NIOZ en Universiteiten).
3. Borg de Basismonitoring.
4. Zorg ervoor dat monitoring die gekoppeld is aan vergunningen en projecten kan bijdragen aan de Basismonitoring en effectgericht onderzoek.

Reflectie van Tammo Bult op genoemde ingrediënten.

4. Governance Waddengebied

De ministers van IenW en LNV stuurden een 'Waddenbrief' naar de Tweede Kamer. De Waddenbrief bevatte richtinggevende passages over de governance structuur. Tot ongenoegen van de stakeholders (Waddenzeehavens, Coalitie Wadden Natuurlijk, visserij en Verbond Vaarrecreatie Waddenzee) vond over de inhoud van de *Waddenbrief* geen overleg¹ plaats.

Op 26 juni is de Waddenbrief in de Tweede Kamer besproken. De governance structuur bestaat uit drie samenwerkende organen:

1. Bestuurlijk Overleg Wadden (overheden en voorzitter Omgevingsberaad als vicevoorzitter).
2. Omgevingsberaad (stakeholders en overheden).
3. Beheerautoriteit.

¹ Behalve één uur, met alle stakeholders, vlak voor het verzenden van de 'Waddenbrief'.

In deze constructie voelden de stakeholders zich in het Omgevingsberaad op afstand gezet en ze stuurden daarover een brief aan de Tweede Kamer. De minister kreeg daar meerdere vragen over. Dit leidde tot de toezegging dat het Omgevingsberaad het enige voorportaal voor het Beleidsoverleg is. Elk document dat in het Beleidsoverleg wordt besproken, wordt eerst voorzien van een advies van het Omgevingsberaad. Dat het Omgevingsberaad adviseert over de Gebiedsagenda is expliciet benoemd. Tot dat moment blijft stuurgroep Gebiedsagenda Wadden haar huidige taak vervullen.

Inmiddels wordt de governance in drie werkgroepen uitgewerkt. De werkgroep Omgevingsberaad heeft haar voorstel inmiddels afgerond. Ook bij de andere werkgroepen bestaat breed draagvlak voor het idee om jaarlijks een gezamenlijke vergadering van het Beleidsoverleg en het Omgevingsberaad te organiseren, en die te combineren met een werkbezoek. Dit versterkt ook de verbinding met het Beleidsoverleg. De eerste bijeenkomst van het Omgevingsberaad (in oprichting) is gepland op 30 januari 2020.

Hoewel de stakeholders kritisch blijven over de gekozen governance-structuur, is het voorstel om toch aan het Omgevingsberaad deel te nemen in de vorm van een proefjaar en vervolgens te werking te evalueren. De visserij stelt voor om de werkwijze met de stuurgroep Gebiedsagenda voort te zetten met één vertegenwoordiger voor havens en havenbedrijfsleven.

[\[4a Waddenbrief Tweede Kamer\]](#)

[\[4b Reactie stakeholders Waddenbrief\]](#)

[\[4c Concept Startdocument Omgevingsberaad\]](#)

Terugblik Tineke Netelenbos op AO Wadden en Omgevingsberaad.

- ***Marco Glastra stand van zaken Beheerautoriteit***
- ***Gelegenheid voor reflectie op de nieuwe governance-structuur***

5. Investeringskader

In de vorige Raad zijn de programmalijnen besproken voor Green Shipping (schoon en CO₂-neutraal varen) en EcoPorts (innovatieve projecten). De voorstellen kregen instemming op de hoofdlijnen en er was steun voor de financiële opzet. Voor beide programma's zijn meerdere intakegesprekken geweest. Vervolgens worden de voorstellen met het provinciale Opgaveteam Investeringskader Havens verder uitgewerkt.

Het EcoPorts-innovatieprogramma is inmiddels helemaal uitgewerkt en wordt de besluitvorming voorbereid.

Bij Green Shipping wordt het programma specifiek gericht op nieuw- en ombouw van de Waddenvloot:

- Visserijschepen (garnalenkotters)
- Serviceschepen
- Schepen voor toeristische vaartochten
- Bruine vloot (alleen ombouw)

Daarnaast is de ontwikkeling van een waterstof-bunkerinstallatie in het programma opgenomen (Groningen Seaports, Port of Den Helder en Port of Harlingen). Veerschepen zijn niet in het programma opgenomen, omdat daarvoor inmiddels voldoende pilots zijn uitgevoerd. Carbon capture wordt in andere circuits voldoende ondersteund.

FME is bereid het programma begeleiden.

Ombouw van Noordzeekotters valt niet onder het Investeringsprogramma Waddengebied. Gelet op de grote hoeveelheid gebunkerde diesel door Noordzeekotters, vormen die een belangrijk onderdeel van de CO₂-uitstoot. Daarom wordt met FME gezocht naar andere financieringsbronnen.

[5a Programma Green Shipping]

***Toelichting Leo van den Burg (FME) Concept programma Green Shipping
– Spreekt het concept-programmavoorstel aan?***

6. Aandachtspunten Waddenzeehavens

De plaatsvervangend Secretaris Generaal IenW vroeg aan onze voorzitter naar aandachtspunten van de Waddenzeehavens, met het oog op een nog te starten Zeehavennota. Het voorstel is om daarvoor het havenhoofdstuk uit de gebiedsagenda te gebruiken (blz.: 38, 39 en 40 van de gebiedsagenda) en enkele speerpunten daarvan expliciet te benoemen, bijvoorbeeld de bereikbaarheid van de havens over zee.

***Kunnen de deelnemers instemmen met het gebruik van het havenhoofdstuk uit de gebiedsagenda als basis voor de inbreng?
– Welke aandachtspunten verdienen, naast garanderen van de bereikbaarheid een extra accent?***

7. Financiën

In 2020 gaat het derde jaar in van het meerjarenprogramma 2018-2022. Het voorstel is om dezelfde financiële basis voor 2020 te gebruiken en het werkplan met de medewerkers in het programmateam verder uit te werken.

[7a Meerjarenplan Wzh 2018-2022]

Stemmen de leden in met de continuering van de samenwerking, met inbegrip van de participatie bij de Gebiedsagenda?

8. Planning

Volgende bijeenkomst voorjaar 2020?

Wie wil het gastheerschap op zich nemen?